

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 74 . Nr. 5

Maj

1989

»Overskæringen« på Rævebakken ved Stensbøghuset er på retur.

Friskere end
friskbagt

Mette **Munk**^{TM}

Mette Munk A/S · Göteborggade 5, P.O. Box 9 DK 5100 Odense C. Danmark · Telephone 09 13 44 13

B. S. Ingemann og Sorø

Sorøs historiske minder og skønne natur kom til at sætte sit præg på Ingemanns digtning, da han som nygift i 1822 blev ansat som lektor i dansk ved den »akademiske indretning«, en slags filosofikum-overbygning på den i 1822 genoprettede Sorø Skole.

Han havde digtet og rejst i udlandet, men havde ikke taget nogen universitets-eksamen, ikke engang teologisk embeds-eksamen, og benævnedes derfor »litteratus«.

Han var 33 år og havde i 10 år været forlovet med Lucie Mandix, så det var på tide, at han fik et levebrød, og det har svigerfor nok hjulpet ham til. Ingemann havde allerede et navn som romantisk digter, både i sentimental lyrik, dramaer og eventyr, som med enkelte undtagelser forlængst er gået i glemmebogen.

Den første opgave, han fik i Sorø, var at udvælge en række salmer til brug i Skolen, én for hver ugedag, men da han ikke syntes, at han kunne finde nogle, der passede, skrev han dem selv. De findes forrest i »Lovsangsbogen« og må ikke forveksles med hans alment kendte og elskede morgen- og aftensange, som udkom i 1839, og som med deres barnlige fromhed har gjort hans navn kendt og elsket af alle danske.

I Sorø blev Ingemann inspireret af de historiske minder fra Valdemarstiden, særligt Absalons skønne kirke, til at skrive sine historiske romaner: »Valdemar Sejrs«, »Erik Menveds Barndom«, »Kong Erik og de fredløse« og »Prins Otto af Danmark«. Rækken indledes med romanecyklen: »Valdemar den Store og hans mænd« og får sin lyriske afslutning med »Dronning Margretha«.

Romanformen skyldes sikkert påvirkning fra Walter Scott. Samtidens kritikere var ikke blide ved Ingemann, og der var også en del at kritisere, men det brød menigmand sig ikke om, og Ingemanns romaner gik deres sejrsgang, forøvrigt også i højere kredse.

Frederik VI udnævnte Ingemann til

Ridder af Dannebrog, for »Valdemar Sejrs«, og hans dronning sad oppe den halve nat for at blive færdig med at læse den til stor ærgrelse for hofdamerne!

Og de bevarede deres popularitet helt op til den anden verdenskrig, hvor de blev genudgivet som børnebøger med kulørt omslag, men nu læses de kun af få.

Ingemanns salmer lever derimod stadig. De udtrykker barnlig fromhed og dyb naturforståelse, og Ingemann fortjener at regnes blandt de store danske salmedigtere på linie med Kingo, Brorson og Grundtvig.

Alle ældre soranere forbinder noget ganske særligt med hans *confirmation-skantate*, som vækker søde minder; nu er alle Skolens elever konfirmerede, når de kommer til Skolen, men kantaten synges stadig ved konfirmationen af byens børn i Sorø Kirke, men det er ikke mere palme-søndag.

Den allermest populære af Ingemanns sange: »Fred hviler over land og by« menes af mange at være skrevet i Sorø, og lektor Henrik Ussing søgte at sandsynliggøre det i »Danske Studier« 1915, men H. G. Olrik tog til genmæle i Danske Studier 1921 og argumenterede for, at den ikke er skrevet i Sorø. Den blev nemlig trykt første gang i Liunges tidskrift »Harpen« d. 3. januar 1823, og Ingemann blev først udnævnt til lektor i Sorø d. 23. juli 1822 samtidig med Peter Hjort, som Ingemann havde haft et sammenstød med tidligere, men de var dog blevet forsonede. Det fortælles, at hvis Ingemann kom for at besøge nogle af sine venner og så Hjorts hat hænge i entreen, så gik han sin vej igen! Hjort var en stridbar herre, og det er meget sandsynligt, at Ingemann ikke brød sig om at være blevet kollega med ham. Det er ialtfald påfaldende, at »Fred hviler« først blev genoptrykt i hans Samlede Skrifter i 1846.

Ingemanns Hus, der nu anvendes til Skolens kontorer, blev en hyggelig bolig for det barnløse ægtepar. I havestuen havde Lucie sin malerstue, og Ingemann havde i sine yngre år sit studerekammer på

første sal, hvor der nu er mødelokale. Der kunne han sidde og ryge lang pibe og studere og skrive. Han skulle forelæse to timer om ugen og rette nogle danske stile, så der var god tid til overs til digtning.

Man kan godt ind imellem blive lidt træt af Sorødyllen, og i 1840 var Ingemann blevet træt af Sorø og henvendte sig til Christian VIII derom. Kongens svar afspejler sig i digtet:

»Havde kongen til stille digtning ro,
i det stille Sorø ville han bo
mellem søer og susende skove;
her tier larmen fra verdens ø
og livsoceanets vove«.

Ingemann havde tænkt sig, at H.C. Andersen skulle afløse ham, men han måtte resignere og blive, hvor han var, og på 70 årsdagen sagde han, at hvis han skulle leve sig liv om, ville han vælge at bo i Sorø.

Ingemanns kone Lucie Mandix var en særpræget dame. Smuk var hun i sin ungdom, en sydlandsk type. I sin ungdom foretrak hun lyserødt og gik altid med en rød parasol. Man kommer til at tænke på Ingemanns frierdigt til hende: »Du, som svøbt i skønheds rosenklæde« fra Varners poetiske vandringer i 1813. I en periode var hun dårligt gående, og Ingemann købte derfor et æsel, som hun kunne ride på, mens han gik ved siden af og trak æslet i Filsofgangen. Det har man nok mere set sig over i det lille Sorø!

Hun brugte megen tid på malerkunsten og skænkede adskillige altertavler til omegnens kirker, men hun kunne ikke male figurer.

Det fortælles, at Thorvaldsen engang kom på besøg hos Ingemanns, og da han så et religiøst maleri af nogle engle på hendes staffeli, greb han en pensel og malede kurver på dem. Det blev hun meget vred over og sagde, at Thorvaldsen var »bestialsk«.

Eleverne på Akademiet syntes, at det var synd for Ingemann, at han skulle købe alle de pensler og farvetuber til hende! Det må dog nævnes, at hun var god til at male blomster. Maleriet fyldte hendes til-

værelse. De fik aldrig børn, hvilket Ingemann nok har været ked af, for han var en stor børneven, men alt tyder på, at det alligevel har været et lykkeligt ægteskab.

Kort før sin død skrev Ingemann sin *Levnedsbog*, der omfatter hans barndoms- og ungdomserindringer til han blev student. Det er en meget levende og morsom bog, der levendegør miljøet i Torkildstrup præstegård på Falster, hvor han blev født d. 28. maj 1789, med en sjælden friskhed og poesi. Det er en skam, at han ikke nåede at fuldende den og skrive om sit voksne liv, men som den foreligger, er den den bedste mulighed for at lære Ingemann at kende og forstå baggrunden for hans indsats i dansk åndsliv.

Red.

Fh. overbibliotekar Torben Glahn, R.1.

15.3. 1804 – 25.3. 1989.

Torben blev student i 1923 fra Sorø og fik biblioteksuddannelse bl.a. på Sorø Akademis bibliotek og tog eksamen fra Statens Biblioteksskole 1930, og efter et par ansættelser ved bl.a. Sønderborg bibliotek kom han til Haderslev Centralbibliotek i 1938. Efter krigen blev han ansat som overbibliotekar ved Dansk Centralbibliotek i Flensborg i 1946, hvor han virkede, til han faldt for aldersgrænsen i 1971.

Allerede i studenterårene hjalp han sin far, lektor Alfred Rosenstand Glahn med at opspore Holbergs forlængst forsvundne bibliotek, og i 1939 udkom hans Bibliografi over Sorø-tryk samt taler og disputatser fra Sorø Akademi 1627-1813. Det er den eneste biografi over ett enkelt område udenfor hovedstaden, indtil Det danske Sprog- og Litteraturselskabs Bibliografi over danske provinstryk udkommer om et par år. Foruden adskillige skrifter og artikler i fagblade udgav han i årene 1975 og 1978 Soraner-Biografier 1581-1737 og 1747-1800, der indeholder over 2.200 navne på gamle soranere med deres levnedsløb, giftemål m.v. samt et

stort noteapparat. I sandhed et enestående opslagsværk for en gammel skole.

Han deltog stadig i den litterære debat, senest i Soranerbladets sidste nummer for april i år: »et brev fra Sorø«, af Christian Molbech, og i decembernummeret f.å., hvor han anmeldte bogen: »Bogtrykkerne ved Sorø Akademi«, hvis tilblivelse han ivrigt fulgte. Han var stærkt interesseret i alt »soransk« og fejrede sit 65-års studentjubilæum sammen med sine skolekammerater i Sorø i 1888.

Han havde stadig planer om forskellige artikler, der angik skolen eller dens personer, bl.a. organisterne ved Sorø kirke.

I 1929 blev Torben gift med Valborg og nåede altså at fejre diamantbryllup i foråret 1989 med børn, børnebørn og oldebarn. Vor medfølelse går til disse, når vi mindes den gode, gamle, ægte soraner, der alderen til trods stadig var fuld af liv og interesser for vor gamle skole.

Der er kun meget få af hans slags.

me

Sorø 1842 oplevet i korte glimt af

J. Th. Lundbye

Ved Torben Glahn (S 23)

På sin vej til og fra Vedbygaard, hvor den unge 24-årige J.Th. Lundbyes i al hemmelighed tilbød Louse Marie Neergaard havde sit hjem, gjorde Lundbye korte ophold i Sorø.

Med et par linier skildrer han de indtryk, stedet gør paa hans kunstnersind.

I sin dagbog noterer han skærtorsdag 1842 om sin gennemrejse af Sorø:

»Vi spadserede hen på den dejlige Plads ved Kirken, hvor de høje Teæer staar, i Haven ved Akademiet; her standsede vi alle for at høre den deilige Lovsang, som tonede ud gjennem de aabne Vinduer.«

2. oktober besøgte han Ingemanns:

»Fru Ingemann er dog et mærkeligt Væsen, er end al hendes stræben sygelig, saa er den dog mageløs reen, og jeg har aldrig seet et mere tankerigt Blik end hendes. Hendes Øine er vist brune; men jeg maatte dog tænke paa Ingemanns Ord:

I Øiets Havdyb med sortblaa klare Bund.

Laae Dybsinds Perle paa klare Bund.

Det er som om deres Liv har naaet, hvad Livet kan naae af Værdi her paa Jorden, saadanne seer det ud for et fremmed Øie, og siger han ikke selv:

Kun femten Timer hos Hende!

Men Verden har kaldt dem Aar.«

Betaget fortsætter han: »Nu gik jeg omkring Kirken og frydedes over den høitidelige Fred, som de høie Lindetræer udbreder over Pladsen deromkring. Jeg har virkelig ikke i nogen By seet noget saa smukt som denne Plads mellem Klosterporten og Kirken.«

Nogle Ingemanniana

i anledning af 200-årsdagen for digterens fødsel 28. maj 1789

ved Torben Glahn (S 23)

Blandt nogle glahns'ske familiepapirer findes et brev dateret 02.04. 1862 fra Dorothea Glahn (1824-95) gift med apotekeren i Sorø Henrik Christopher Glahn (1820-99). Her skriver hun blandt andet:

»Var det ikke en rar plads at Ingemann kom til at hvile, jeg er glad over, at det var Henriks Ide, og at han bekvemmede sig til at tale, ellers var Graven bleven oppe ved Muren, hvor hans Søster og Svigerfader 1) ligger. Der skal nu snart indsamles til et lille Monument til Graven her i Sorø; et større er paatænkt at skulle være en trekantet Pyramide på hvis bageste Side skulle anbringes hans Segl, som hans Kone engang har givet Tegning til: 1 Kors hvortil hælder sig en Lyre og over den en Stjerne og en Due og derunder skulle staae »han troede, derfor taledede han«. Den anden side skulde bære hans Brystbillede og derunder »Danmarks Digter B.S.I. født o.s.v. Den tredje Side skulde staae blank til engang at modtage hendes Navn«.

Sognepræsten i Sorø, der var en fætter til apotekeren og også hed Henrik Christopher Glahn (1810-91), skriver i sin dagbog for 7.3. 1865:

... »mødt Ernst Trier, som havde Hast for at komme til Banegaarden, og nu trak mig med sig ud ad Banevejen for at bede mig besørge en Afskrift af (og bedømme Discretionen ved Udgivelsen) af en Sang af Ingemann, som han idag havde faaet af Fru Ingemann til Optagelse i en Nytaars-gave, Trier vil udgive for at faae Penge til en Bondehøiskole, som han vil oprette til November i Vallekilde ... « 2)

Om dette skriver Trier selv et sted: 3) »I Sorø gik jeg straks op til fru Ingemann ... Fru Ingemann er nu gammel, svagsynet hvidhåret, men dog alligevel kender man straks igen »Lucie, svøbt i skønheds rosenklæde«. Hun var uhyre venlig«. Hun viste ham også nogle digte af Ingemann »som egentlig først skulle trykkes efter hendes død, da hun var omtalt deri. Et af disse fik jeg dog, en dejlig sang om døden, skreven kort før hans død«.

Dette kommenterer sognepræsten i en dagbogsoptegnelse 16.03. 1865:

»Fra confirmationen på Akademiet besøgt fru Ingemann ... for at bringe hende de to Digte, hun havde laant Ernst Trier til Indrykning i hans Nytaarsgave, og som jeg havde foranstaltet afskrevet ... og sendt ham (det ene af dem, som personlig angaaer hende, havde hun faaet Skrupler ved og senere tilskrevet ham, at han ikke maatte optage).

Hun fandt at det Portrait af Ingemann, som findes paa Medaillonen paa hans Grav, er det bedste der haves, og yttrede Ønsket om en Afstøbning, som hun dog ikke vilde søge at faae, da det vilde see ud som Tiggeri. Jeg besluttede da at søge at faae den for at forære hende den og tilskrev derfor ... min Svigerinde Mine paa Kalkbrænderiet 4) om besørge sliig Commission for mig« ...

Endelig hidsættes et kort citat fra et brev 27.11.-1867, sjrevet af Sorøapote-kerens ovennævnte hustru Dorothea Glahn til svogeren ingeniørøberst Hans Otto Glahn (1817-1914).

»Fru Ingemann er vistnok nær sin For-løsning, hun var 3-4 Dage maalløs, men kan nu igjen tale lidt og er nogenlunde

ved sin Bevidsthed, rigtig troer jeg dog ikke hun kjender andre end sin trofaste Pige, men naar hun kommer til hendes Seng, lysner Ansigtet og hun klapper hen-de og rækker Munden til Kys«.

Noter

1.) Johanne Laurentze Ingemann (1782-1838) og konferensråd Jacob Man-dix (1758-1831).

2.) Højskoleforstander Ernst Trier (1839-93). Muligvis er der tale om »Nyt-aarsgave for 1866 til Folkebladets abon-nenter«, af hvilken der imidlertid ikke længere eksisterer noget eksemplar.

3.) Holger Begtrup: Ernst Trier. 1933. S. 36.

4.) Erasmie f. Myhre (1820-92) gift med Sorø-apotekerens broder, assessor pharm. Johan Glahn (1813-78), boende på Kalk-brænderiet. Hendes æstetiske interesser gjorde, at mange kunstnere samledes i hjemmet, deriblandt formentlig også Bis-sen, der skabte protrætmedaljonen af In-gemann.

Batøk i Jysk afdeling

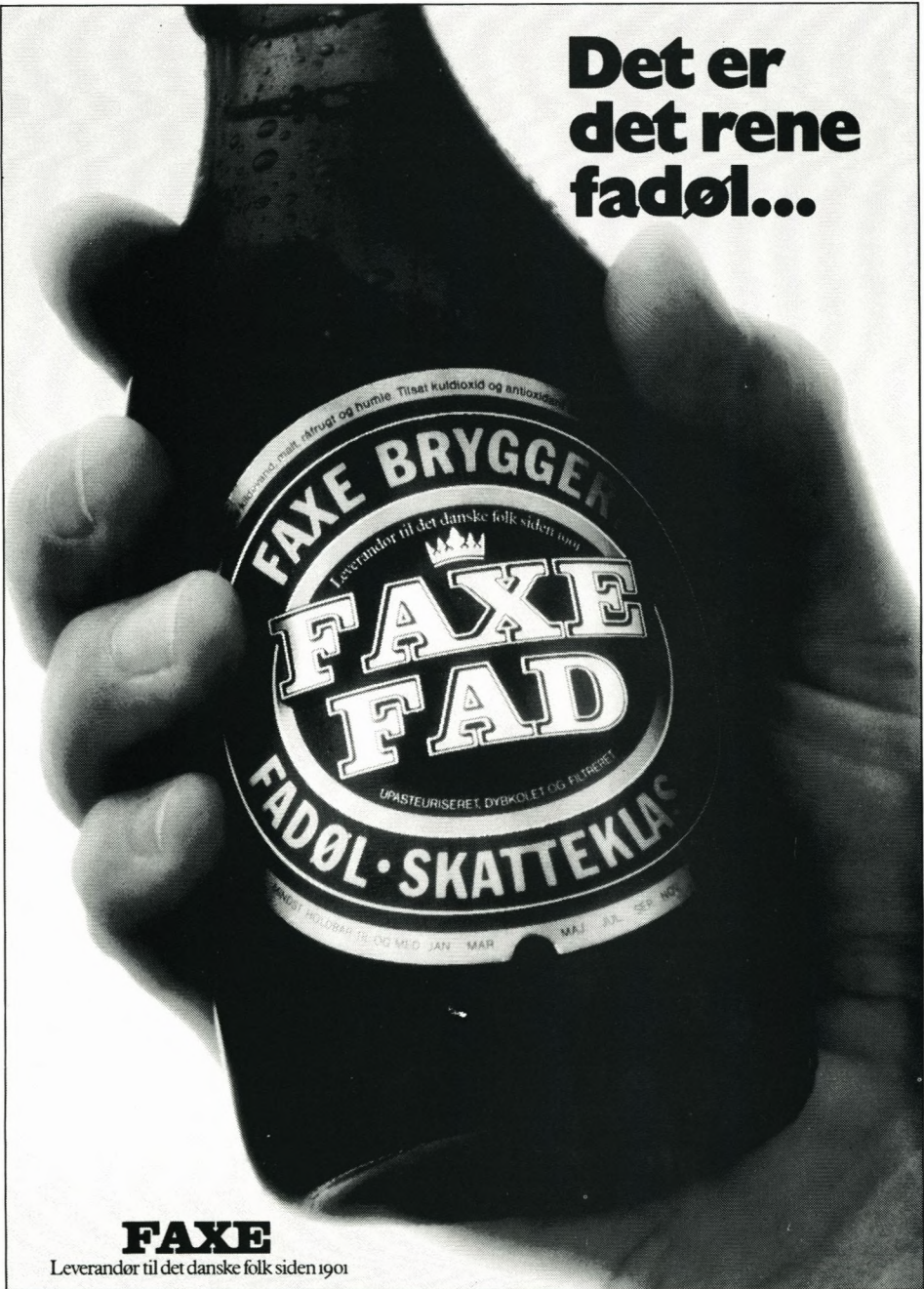
Jyske soranere mødes traditionen tro til batøk Kristi Himmelfartsdag, *torsdag den 4. maj kl. 12,30*. I år har afdelingens tid-ligere formand, dommer J. Borch-Jacob-sen i Rødding haft den godhed at til-byde jord- og husly for kæppe og kæm-pere (med medbragte familier, madkurve og spisegrejer).

Dommergården befinder sig ved siden af Domhuset på Sdr. Tingvej i Rødding. Fra byens midte kører man mod Gram ad Sdr. Alle. Første vej på venstre hånd er Sdr. Tingvej.

I forbindelse med frokost og batøk hol-des generalforsamling, idet Merete Høgs-bro efter lang og tro tjeneste ønsker at af-give kassererposten.

Familier, der er i besiddelse af klapbord og stole, bedes medbringe dette udstyr. Drikkevarer og kaffe forefindes. Tilmel-ding kan ske til Borch-Jacobsen (04 84 22 25, evt. 04 84 16 32), til Peter Erbs (05 51 86 22) eller til Hans Andersen (06 25 62 90).

**Det er
det rene
fadøl...**

FAXE

Leverandør til det danske folk siden 1901

Næste år i Jerusalem!

Alle jøder kender overskriften som en særhilsen. For os der ikke er tilmeldt Mosaisk Trossamfund har sætningen dog også betydning-for »noget« drager.

Måske er det den intensive religionsundervisning i gamle dage, der bærer skylden. Bortset fra at det var svært for en 10 årig på Sjælland at skelne mellem jyder og jøder så vidste vi på det tidspunkt mere om Jødeland end om Jydeland. Det blev indhentet ved senere cykelture.

Men rejsen til det Hellige Land måtte vente. Næste år blev til 40 år efter. Religionsundervisningen overvintrede i sindet som parafraseringsstof med skjulte citater fra Bøgernes Bog.

Da tiden var inde, rejste jeg til Israel for at se selv, det kristne eller det judaiske, det gamle eller det ny Hellige Land-eller begge dele. Der er så mange, der har skrevet om en rejse hertil, henført, troende, sentimentalt eller kritisk fordømmende. Det sidste specielt i disse tider, hvor alle medier fokuserer på Israel som grusom besættelsesmagt-bøtten er vendt om.

Jeg valgte juleugen, hvor alle de rettroende af den ene eller anden observans måtte være i Bethlehem. Her blev *han* født. Historien er sød og ikke sandsynlig. Intet i Bethlehems midte minder om noget ydmygt miljø endsige noget med stalde og krybber. Tværtimod gik de israelske soldater rundt på tagene med maskinpistoler imod attentatmænd. Nogle havde juleaften året før afstedkommet ravage og død.

På torvet var der stuvende fuldt, og alt var »udsolgt« til Mariakirkens natmesse. To unge amerikanske prælater med høje kraveflipper sad ved et bord i en lille -ydmyg-hotel-restaurant i kælderetagen. Det kunne være hér og ikke dér, den uægte fødsel var foregået. Jeg satte mig ved bordet, og straks talte vi sammen om alt ophøjet. »Hvilket trossamfund tilhører du?« spurgte de. »Ikke noget« sagde jeg. Men det nægtede de at godtage. Det kan ikke lade sig gøre at leve uden en tro, det

mener vel de fleste?« »Det går nu meget godt«, sagde jeg, »men hvorfor er du her?« »-Ja det er et godt spørgsmål« svarede jeg, »men jeg kan ikke komme med kl. 12 midnat« »Det kan vi« sagde de »for vi hører til« -og pegede på deres flipper. »Har I flere af dem?« spurgte jeg, så jeg kan låne en. Men de rystede på hovedet, -hvilket mørke-, og gik.

Kun de troende, ikke de søgende, slet ikke en vantro fik billet. Guld, Røgelse og Myrrha skær så jeg ikke, hyrderne forblev ude på marken, skræmt af pistol-soldaterne og ledestjernen, Haleys Komet skulle først komme i 1986-8 år for sent for mig.

Næste dag vågnede jeg i Tel Aviv og tog derfra turistbussen med en altidviede guide op til Genesaths Sø og opsøgte Kapernaum. På vejen dertil viste vejskilt til Nain, hvor der dengang, I ved, boede en enke med en syg søn, som fik alternativ behandling med godt resultat.

Vandet på Geneserath Sø ser ret almindeligt ud, ikke til at gå på, men i Tiberias var der fisk på bordet. En Peter havde været ude med garn på fiskedræt, som det hed i vores bog i skolen.

Inde i Kapernaum står bygningerne delvist endnu. Her var hovedkvarter. Man forestiller sig at hæleren, partisanen, profeten eller rent ud Guds Søn har stået her og sagt:« Hvad gavner det et menneske at få alt her i livet, hvis du taget mental skade?« »Så gik han op med Jerusalem op over Bjerget Karmel og holdt en tale om etik. Han formulerede den Bøn som sammen med de ti Bud, levesætningerne fra Sinai hugget ud i sten af Moses, en tidlig forgænger, udgør vor verdens åndsballast.

Sent tilbage i Tel Aviv opsøgte jeg Zionistisk Ungdom. Zionismen er *den* verdensomspændende, omstridte bevægelse for oprettelsen af det ny Israel. De holdt en kulturel aften med unge dygtige dansere. En australsk jødinde, Lasura, sad ved siden af mig. Jeg så med fryd de unge, af begge køn, danse og spurgte Laura: »Hvor gamle tror du de er?« Hun sva-

rede mig lynhurtigt: »Det skal du slet ikke interessere dig for – you pig! Se på dansen«.

Aftenen var smuk med dyb stjernehimmel og Lauras mørke brune øjne.

Den tredje dag tog vi turistbussen igen, denne gang til Massada. I bussen var også de samme mennesker fra dagen før, alle diasporajødernes efterkommere. De var hjemme på besøg i deres Mekka Jerusalem. Massada er en borgklippe ved det Døde Hav, Tilsidst blev den erobret af romerne. De fandt 900 døde mennesker som ikke ville overgive sig til slaveri eller dødstortur. Her skete det, nærværende. 10 mand valgte een til at dræbe de 9, og af dem, der blev tilbage igen een til at dræbe de 9.

Til sidst var der kun een, verdens eneste. Nogle få havde dog gemt sig i vandkummerne, som vi så ned i. Fra dem ved vi det. Jeg stod og så på mine rejsefæller. Havde vi haft mod? Inden vi nåe-

de Massada, var vi i Qumran, Essenernes religionsseminarium, nu ruin. Her uddannedes teologer. De kan vel bedst sammenlignes med vore dages Tidehvervsfolk herhjemme, intellektuelle kristne med et pragmatisk bibelsyn, det er her og nu. Sådan en som Søren Krarup, måske?

Johannes Døber og Jesus, på aramæisk: Isa ben Yusef, var hær. Derfor blev Han døbt i Jordan. De har stået og set ud over Det Døde Hav over mod Jeriko, hvis mur engang faldt sammen på grund af et trompetskrald. De har fundet dyngeerne. Men det var længe før Isa. Efter det prøvede vi at gå på søens koncentrerede vand. Det lykkedes næsten. I den sydlige ende stod saltstøtter. Den ene var Lots Hustru. Hun så sig tilbage, da vulkaner ødelagde Sodoma og Gomorra, to byer med lækre fristelser og anden ugudelighed. Derfor.

Hjemkommen var aftenen viet til Tel Avivsymfoniorkester. Jeg fik en forvil-

det plads bag scenen, men nød musikken udført af de dygtigste med Isac Stern.

Pilatus stod der på mit program den fjerde dag, og jeg tog ud til Cæsarea ved kysten. Jeg havde fået en privatadresse i en kibbutz. Paula var hjemme og viste rundt. Det var et velorganiseret samfund. Børnene var fra spæd alder i særskilte sovehuse, ingen måtte bo med forældrene, forblev søskende for der var meget få ægteskaber mellem disse fællesopdragede. Forældrene og unge fra hele verden på træk levede det travle kibbutzliv i appelsinskoven. Alle spiste i det ny store spisehus. Pionerånden findes ikke mere, sagde Paula opgivende, de tænker kun på det materielle. Han selv kom fra Frankrig allerede i 1948, hvor de måtte begynde forfra. Trusslen om overfald var der. Der havde nylig været kommandoraid langs kysten i palæstinenserne kasonbåde med beskydninger af området. Huset, Paula boede i, var på Pilatus Palads' grund og hun bøjede sig ned og tog en stump flise op. Dette stykke stammer fra Pilatus badeværelse. Der har det siddet, mens han endnu engang »toede« sin hænder. Det gør man, hvis man ikke vil tage ansvaret for en særlig afgørelse. Men hvorfor ville Pilatus ikke selv lade Isa henrette på Golgatha?

Dette komplicerede skisma afstedkom et århundredlangt jødehad, som endnu findes. Jøderne anser ikke Jesus for at være Guds Søn. Det er blasfemi, ligesom Treenigheden anses for sentimentalt vrøvl, og Allahs folk ikke forstår denne særlige hellenske-vesteuropæiske tankegang.

Hjemkommen fra besøget i Pilatus badeværelse tog jeg til det gamle Jaffa og fik et bord på en bortgemt restaurant ved havet. Alt godt derfra og en lang mild aften. Jeg var eneste »hvide« mand, men da klokken slog 12 midnat, rejste resten af restaurantens gæster sig, alle jøder, og ønskede mig godt nytår. Dette forbrødrede også, fordi jeg er dansk. Det eneste folk, som reddede deres jødiske mindretal, var det danske. Ingen nævned, at

denne uhyggelige affære havde kostet store penge for jøderne, og at det var bådførerne på Øresund, der løb med gevinsten. Hvad var forskellen dengang på værnemageri og hemningsløs udnyttelse af jødernes fortvivlede situation?

Med det tidlige morgenfly nåede vi Sinai. Fra den flade ørken kørte bussen til Bjerget, hvor Moses skred op- og ned igen efter 40 dage. Nu er der hugget trappetrin. Herinde gemt ligger Skt. Katarinaklosteret med sin Ikonsamling, de ældste og smukkeste. 7 munke lever afsondret, men indtjener til føden blandt andet ved at vise os turister rundt.

Der er åbnet en port nu, men sådan var det ikke dengang i 1762, da landmåleren *Carsten Niebuhr*, friseren, besøgte klostret. Ind- og udgang var gennem et vindue med hejseværk. Niebuhr havde fået forkert passerseddel fra en kontorklovn i Cairo, så han gik forgæves. Historien skal ikke repereres her, men det må have været hans livs fladeste fornemmelse efter en besværlig kamelrejse gennem ørkenen, afvist, selv kristen.

Inde i klostret var der rigdomme. Her var den røgelse og myhrra, som jeg ikke så i Bethlehem og guld- samt helgenbillederne.

Ikoner har haft en formidrende funktion for de troende, et husalter, helt op til og langt ind i Rusland, hvor den græsk-katolske version herskede før forsimplingen i 1917. Husalteret var også i disse egne sat i det nordøstlige hjørne af husene, som husaltre var det i det gamle Norden, hvor Gud var Frøyl eller Frøya. I nordøst står solen op, den livgivende, derfor tilbedelsen, for at livet kunne begynde hver dag. Troen er undervejs undergået en abstraktion over til vor monoteisme: der er kun een Gud, Jødernes JAHVE (Jeg er den Jeg er), de kristnes GUDFADER SØN OG HELLIGÅND, Muslimerne ALLAH. Det er selvfølgelig tanker, der kommer, når man betaget ser disse ældgamle klenodier fra år 300 e. K., måske før. Glyptoteket har nu en righoldig samling, som er et besøg værd.

(Tegninger af forfatteren.)

Men kætteren tænker, hvorfor kun een Gud? De gamle hos os havde mange, Grækernes ligeledes, og mange folkeslag har det endnu. Efterhånden som Naturen spillede »os« sine puds, gjorde man grin med Odin, Tor og Tyr og med elskovsparret Frøy og Frøya, hvad hjælper vel selv en phallos? Nu er blasfemi hos os et privatanliggende, filosofen sagde: Gud er død. – Men endnu lever JAHVE/ALLAH, og blasfemi kan medføre strengeste straf, imedens den forvirrede vesteuropæer forsøger at filosofere sig til et axiom, et udgangspunkt, der kan bære en forpligtende etik, trods en Søren Kierkegaards ordrige analyser og protest.

Disse overvejelser delte jeg med en lærd Jøde, som var med. Højt at flyve: ... antiklimax kom, da vi blev transporteret gennem ørkenen til Akababugstens udmunding i Det Røde Hav.

Her stod Nassers to kanoner bøjet ned i sandet som bedrøvede fortidsøglere. De gemte hovederne. Af skam? –!

Bagved lå et stort flot hotel muttersale- ne ved den gode strand, med et stort prangende skilt: TJÆREBORG.

Et 8 dages ophold begrænser det antal besøg, jeg endnu kunne nå. To må nævnes, Jerusalem og Diasporamuset i Tel Aviv. Det gjorde et stort indtryk at gå på Via Dolorosa (jeg selv kun med mit usynlige kors) hvor Herren selv slæbte *sit* kors op til Golgatha, ikke ad den vej vi gik, men på een flere meter (nogle siger 12) nedenunder: så meget affald og ruiner bygger det nuværende Jerusalem på.

Men hvor var Golgatha, hovedskalstedet? Der korsfæstede de efter romersk skik, sommetider med hovedet nedad. Bogstavelig talt har de kristne sat sig på stedet med et virvar af kirkebygninger.

Så gik jeg hellere på den gamle bymur fra Grædemuren, hvor de ortodoxe med slangekrøller, høj hat og diplomat står og vugger. Jeg gik hele vejen rundt og så ned på de sammenpakkede huse, en slum med en skov af TV antenner og solceller. Kommet til den store Moske forberedte jeg min nedstigning for at gå ind, men blev brat standset af en geværbevæbnet muslim, som så strengt på mig med fingeren på aftrækkeren. Det var fredag, ingen ikke-muslim måtte nærme sig (jeg ser ret

dansk ud) og med fare for mit liv vendte jeg ryggen til og løb tilbage til en anden nedgang, ud mod Oljebjerget.

Fra min undervisning vidste jeg, at der nøjedes man med at hugge kun det ene øre af. På vejen kom en araber ridende på sin kamel, og jeg trykkede min Canon af Men Ve! Kamelen blev sporet henimod mig, så jeg atter måtte løbe for livet ind i Getsemane have. Disciplene var forsvundet; eller lå og sov. Men jeg gemte mig bag det samme oliventræ, som i sin tid- og blev glemt.

Jeg gik forsigtigt hen til holdepladsen for Sharut (deres fælles-taxa) og fik mig stoppet ind mellem to arabere, som syntes, det var hyggeligt med selskab tilbage til Tel Aviv, lettet over ikke at være ført til en ypperstepræst, Kajfas, for at aflevere min film med kamelmuslimens sjæl.

Før jeg sad i Sharuten, havde jeg nået at aflevere et brev fra venner i Danmark til et russisk-jødisk ægtepar, tidligere refuseniks. De boede i den moderne del af Jerusaleem. De viste mig udsigten. Derovre kun knapt 50 km borte så jeg randen af hele den arabiske verden med de over 100 millioner arabere, som kun har eet i hovedet, at kaste Israelerne i havet igen. Ingen barmhjertighed, vi er her med livet som indsats, men vi overlever. Det er vort land nu!

De siger, at I kunne lige så godt have fået land i Australien, der er plads nok, ingen ville have taget sig af det. Hvad er det, I finder i dette eroderede land i denne fugtige varme? De undlod at svare. Ikke fordi de ikke kunne. Men hvorfor skulle de?

Den sidste dag besøgte Diasporamuseet for landflygtigheden siden Nebukanedsars tid, forfulgte til ragnarok i Tyskland, et folk uden land indtil 1948 og siden da forkæret af nær sagt alle alligevel. På dette museum eller mindesmærke var der billede på billede af årtusinders progromer. En af de sidste var i Polen, nogle få år før min rejse. Mange jøder derfra fik asyl i Danmark og er nu akklimatiserede nogle som almindelige ikke-troende, and-

re knyttet til Det Mosaiske Trossamfund. Men Israel mangler stadig flere millioner i deres land før tilstedeværelsen er stabil uden våbenstøtte og magtnødvendighed.

Hvorfor rejser ikke alle jøder hjem, er der blevet spurgt, men det er et for enkelt stillet spørgsmål.

De mørke sale og den dæmpede belysning fortalte sagligt og redeligt den dystre historie afsluttet med tallet 6 millioner, som omkom få hundrede kilometer syd for vor grænse, ofre for en gigantisk paranoia i Det tredje Rige.

En enkelt ting lyste op som det klare vejr udenfor, omtalen af flugtorganiseringen over Øresund. Bagsiden af medaljen forblev på bagsiden. Høfligt, men tavshed taler også sit sprog.

Kurt Bresson (S 45)

Mere om Ed. Buntzens guldur

Oplysningen i sidste nummer af bladet om at Edouard Buntzens guldur fra 1827 er i god behold hos en sønnesøn og stadig går er meget interessant, for i henved hundrede år har man i soranerkredse været af den opfattelse, som jeg refererede i mit indlæg i bladet for maj 1986, at uret skulle være blevet solgt, fordi dets værk var mindre godt, medens kæden (delt i to stykker) endnu opbevaredes i familien.

Hvor har jeg nu det fra? Fra yderst kompetent kilde, dette blads første og mangeårige redaktør, personalhistorikeren, kontorchef *H.G. Olrik* (S 95), og hvor havde han det så fra? Fra den bedst tænkelige kilde, personalhistorikeren, overretssagfører *Paul Hennings* (S 93), hvis moder var en Buntzen!

Paul Hennings, der som bekendt var en meget ivrig gammel soraner, har utvivlsomt som sådan efterlyst uret i sin moders familie og derved fået de anførte oplysninger, som han har givet videre til vennen H.G. Olrik. Det har sikkert ærgret de to hæderkronede soranere, at uret var væk, og det er helt uforståeligt, at oplysninger herom har kunnet gives, når uret

efter den nye oplysning stedse har været, hvor det skulle være.

Forstå det, hvem der kan. Jeg kan ikke, men det kunne være meget interessant at se uret.

Otto Vilh. Sommer (S 37)

I et medfølgende brev:

Kære Red.

Medfølgende bedes venligst optaget i Soraner-Bladets maj-nummer. Det er fantastisk, at Hennings, der var nært knyttet til familien Buntzen, skulle have viderebragt skrupforkerte oplysninger. Han var både kongetro, slægtsstolt og velhavende og løb bestemt ikke med sladder.

Jeg har talt med Lüders-Thomsen i telefonen, og han oplyste, at sønnesønnen skibsfører Andreas Buntzen *samler på gamle ure*. Farfaderen har han ikke kendt († 1885), og hans far døde, da han var en halv snes år. Moderen var hollænder. Jeg nævner disse ting som udtryk for, at familietraditionen har haft lidt vanskelige levevilkår. Jeg kunne mægtig godt lide at se uret.

O.V.S.

Frokosten den 6. april

Fem-og-tyve mødte op til den store og flotte frokost:

Nestor og æresmedlem *Dan Fink '27, G Holm-Petersen '31, N.J. Tholl '33, Johs. Dam og Fl. Valeur-Nissen '34, Adam Boserup '36 (hidkommen from over there), Paul Rantzau '37, Bent Henningsen og Jørgen Borch Jacobsen '39, Hans Birger Mítens og Robert Riis '41, Finn Harlang '45, Anders Chr. Løgstrup '46, Ib Juul '47, Svend Gram Jensen, Niels Erik Løgstrup og Henning Nielsen '49, Thyge Winther Jensen '54, Poul Andersen '60, Mogens Stiefler '73, Esben Munk Sørensen '74, og hele fire fra '87: Pia Charlotte Hansen, Dorte Elisabeth Jørgensen, Per V. Pedersen og Klaus Runge – bravo!*

Vi var netop bænkeede, 24 i antal, da en uforklarlig forventning bredte sig, vi manglede noget, men følte at noget særligt

ville indtræffe ... Alles blikke rettedes i ét nu mod indgangsportalen ... og dér stod han, *formanden*, på øverste trin og smilede ned til os! Et tordnende bifald brød løs og stemningen var som i Colosseum! Hvis jeg ikke tager meget fejl hørte jeg alle råbe som med én røst: »Ave imperator, invitati ad cenam te salutant!« ... Den opmærksomme læser vil straks bemærke at vi lynhurtigt byttede *moritari* ud med en mere passende og udvidet konstruktion – ligefrem at gå i døden for formanden havde været for meget forlangt – men bifaldet var ærligt ment! Med klædelig beskedenhed og bøjet hovede skred *Juul* ned ad (marmor) trappen idet han bevæget ytrede noget om at *så* sjældent viste han sig nu ikke til frokosten at han ligefrem skulle hyldes med ovationer når han kom! Og det havde han da ret i.

Frokostens store oplevelse var lektor i retsvidenskab ved Københavns Universitet *Svend Gram Jensens* glimrende og humorfyldte foredrag »Om Retfærdighed«, det vil blive bragt som referat i et senere nummer af bladet.

Nachspielet var – selvfølgelig! – herligt. »White«, der er en frøken om jeg må be' deltog ligesom forrige gang.

Rantzau

A propos »Sletten ved Sardes« og Mallings tavler

Olaf Koester, som er min gamle klassekammerat fra 4. mellem, fik en masse erindringsbilleder frem hos mig ved sin dejlige artikel, som omfattede Jerichau's »Sletten ved Sardes« -maleriet. Tak for det, Olaf!

Mit forhold til maleriet startede med, at jeg var sidste mand på holdet i dansk til mellemskoleeksamen. Jeg stod og følte mig, som man nu engang føler sig, mens man mentalt forbereder sig på det, der skal ske på den anden side af døren. Da faldt mit blik på maleriet, og jeg flygtede næsten i bogstavelig forstand ind i selve maleriet og ud på sletten blandt beduiner-

ne ... Jeg husker, hvordan jeg indlevede mig i maleriets specielle stemning, fremkaldt af det fjerne, fremmedartede landskab, ruinerne og lyset og skyggerne, da det blev min tur – og jeg bagefter kom ud med et »Ug«, hvad der selvfølgelig forstærkede erindringsbilledet, positivt.

Men jeg husker også (- og hvor mange gør mon ikke det?) maleriet fra ballerne, hvor vi stillede op til indmarch i Røde Gang, iklædt uniform, knækflip og hvide glacéhandsker med sit hjertes udkårne ved sin side. Vi stod engang lige under maleriet og drømte os til den fjerne slette ... indtil File-Jensen kaldte os tilbage til virkeligheden med indtogsmarchen – og vi faldt ind i takten.

Fra det romantiske glider erindringen over til det mere humoristiske, hvor jeg husker en af Mallings tavler placeret på repos'en ud for Kongesalen. (Det må have

været i ØH, som brugtes til klasseværelse for de klassisksproglige. Red) Det var, mens det var lektor Jensens tur til at være gårdvagt, at vi – helt op i gymnasietiden – havde stor fryd ud af at snyde fra at gå ud i frikvartererne om vinteren. Og hvordan gjorde vi så det? Jo, vi udviklede det efterhånden til en kunst at snyde Jensen ved ligefrem at råbe på ham – og når han så løb op ad trappen sprang vi op på bagsiden af tavlen og hængte os fast på tavlerammen. Og da han ikke kunne se vore ben, fandt han aldrig ud af, hvordan vi bar os ad, indtil en dag vi i vor kådhed drev det for vidt og sprang op på tavlen i sidste øjeblik – vi kunne være to – med en sådan fart, at tavlen stod og vippede, da Jensen gjorde sin entré. Det blev vort endeligt!

Georg Lemke »Jeff« (S 54)

Runde fødselsdage i maj 1989

4. Dir. Otto Hee (f. 29, S 48) Strandvejen 247 H, 2920 Charlottenlund
4. Instr. sygepl. Kirsten Waagø (f. 39, S 58) Breisynsvegen 23, N-7000 Trondhjem, Norge
6. Landsk. arkitekt Henrik Fog-Møller (f. 39, '57) Dronningensgade 23, 1420 Kbh. K
6. Urmager Kaj Høystad (f. 39, R 56) Næstvedvej 3, 4180 Sorø.
12. Entrep. Jørgen Maniche (f. 09, '22) 35 Anderson Str., East Hawthorne, Victoria, Australien.
13. Lærer Aksel P. Ravn (f. 39, R 56) Bistrup Vænge 8, 1., 4000 Roskilde
14. Programmør Jørgen Vikkelso (f. 39, R 56) Tornerosevej 144, 2730 Herlev
15. Entrep. Frode Andersen (f. 19, '34) Skeevvej 43, 4390 St. Merløse.
16. Anne Lise Coleman (f. 14, S 33) Lee-ward Farm, Standfordville, N.Y., USA
16. Apoteker Henning Lange-Jensen (f. 09, S 28) Irisvej 12, Falsled pr. 5642 Millinge.
17. Lærer Torsten Skovmand (f. 39, S 58) Egernevej 16, 6400 Sønderborg
17. Dir. Bertel Stausholm (f. 14, S 33) Pindstrup, 8550 Ryomgård.
18. Oberst Robert S. Andersen (f. 14, S 32) Skinfaxevej 9, 8800 Viborg
18. Salgschef Bjørn Railton (f. 39, R 55) Frognerveien 62, Oslo 2, Norge.
21. Hakun Skardhamaer (f. 39, R 59) Kong Christians Allé 26, 9000 Aalborg C.
22. Translatør Henning Søndergaard (f. 29, S 49) Holme Parkvej 44, 8270 Højbjerg
24. Tandlæge Per Lotz (. 39, S 58) Mosestedet 79, 3500 Værløse.
24. Dir. Michael Brask Nielsen (f. 14, S 32), Planteheldvej 16, 2650 Hvidovre

25. Hush. lærer Gitte Ring-Hansen (f. 14, S 32), Planteheldvej 16, 2650 Hvidovre
28. Dir. Adam Boserup (f. 19, R 36) 706 Ocean Park Blv., Santa Monica, Cal. 90405, USA
28. Forst. Laust Høyer Svendsen (f. 14, S 32) Vodroffs Tværvej 14, 1909 Frb. C.
29. Smedemester Knud Andersen (f. 04, '19) Chr. Hansens Vej 13, 4300 Holbæk.
31. Otto Nielsen (f. 09, '22) Fulbyvej 15, 4180 Sorø.

Soranske dødsfald

CHRISTIAN SIGURD MØLLER (32)

26. juli 1916 – 14. marts 1989

IB FLERON (R 31)

21. januar 1915 – 18. marts 1989

AAGE JUHL (S 33)

14. juni 1913 – 21. marts 1989

TORBEN GLAHN (S 23)

15. marts 1904 – 30. marts 1989

PAVEL C. BANG BENDZ (34)

18. februar 1917 – ca. 10. april 1989

NB! Maj frokosten d. 11. maj. Ingen taler er indbudt.

Soranerfrokosten d. 1. juni kl. 12,00 hos Prag Amagerbrogade.

Torben Juul Andersen (S 73) taler om rejseindtryk.

Batøk Kr. Himmelfartsdag

i Charlottenlundskov kl. 10,00. Vi håber, at der også kommer herloviaanere.

Forsvarende mester er

Bjarne Bohr (S 62)

Christian Eifler (S 61)

Telefon 02 95 11 20 i tiden 17-20

40 års studenterjubilärer

mødes på Postgården i Sorø d. 10. juni.

MEDLEMSKONTINGENTET

er af generalforsamlingen fastsat til kr. **100,-** i 1989. For medlemmer fra og med årgang 1981 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun kr. **65,-**.

Soransk Samfunds kasserer:

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30
1302 København K.
Telefon 01 13 86 66
Postgiro 4 00 17 10

Kontingent m.v.

SOR-data
Soransk Samfund
Dr. Tværgade 30
1302 København K.
Kontingent:
giro 3 27 13 07

OBS – Årgang 88 er kontingentfri.

Adresseændring skal i Skandinavien ske til det lokale postkontor (udenfor Skandinavien direkte til kassereren).

Henvendelse vedrørende SORANSK SAMFUND

stiles til:

Formanden, borgmester Ib Juul
Herlev Rådhus, Bygaden 90
2730 Herlev
Telefon 02 92 06 33

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
03 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 Kbh. K.
01 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri APS

Alleen 9, 4180 Sorø
03 63 05 75

ISSN 0903-1340

Adresseændringer og re-
klamationer rettes i Skan-
dinavien til det lokale
postkontor.

2079 █ 1070 █ 00

H H BACHE

VESTRE BØGEBJERGVEJ 68
4220 KORSØR

Indhønt tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03) * 41 11 22

LYNGE & SØN A/S

INTERNATIONALT ANTIKVIARIAT

SILKEGADE 11 - DK
1103 KØBENHAVN K.
TELEFON (01) 15 53 35

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

Slips med skolemærke

blåt, gråt eller sort

85 kr.

Tøjmærke

10 kr.

Blazermærke med guldtrækkeri

90 kr.

T-shirt hvid med skolens logo

85 kr.

Sweatshirt, blå med skolens logo

190 kr.

Joggingsæt med skolens logo

360 kr.

fremsendes porto frit ved indbetaling på postgiro

5 74 01 77 eller check til:

Adjunkt Per Højland,

Klosterporten, 4180 Sorø.

SUZUKI

Salg - Service

Aut. -forhandler

NIELS THIELE

Automobiler

STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72